

Gevulkaaniseerde capotes anglaïses*?

door Guido Deseijn, MIAT

WATERPROOFS

7.75 4.50

N. 5 LANGEMUNT N. 5
N. 5 GENT N. 5

BREVET D'INVENTION

Manufacture Gantoise de Caoutchouc[®]
GUTTA-PERCHA ET AMIANTE

POL DE SCHAMPHELAERE

USINE A VAPEUR
Rue du Ponton, 64, à GENTBRUGGE

SUCCESSALE
Rue de Pont, 10, à TOURNAI

BUREAUX & MAGASINS
RUE DES CHAMPS, 19, A GARD

17

1871. LEON HESCHER & Co PARIS I(22) (x)

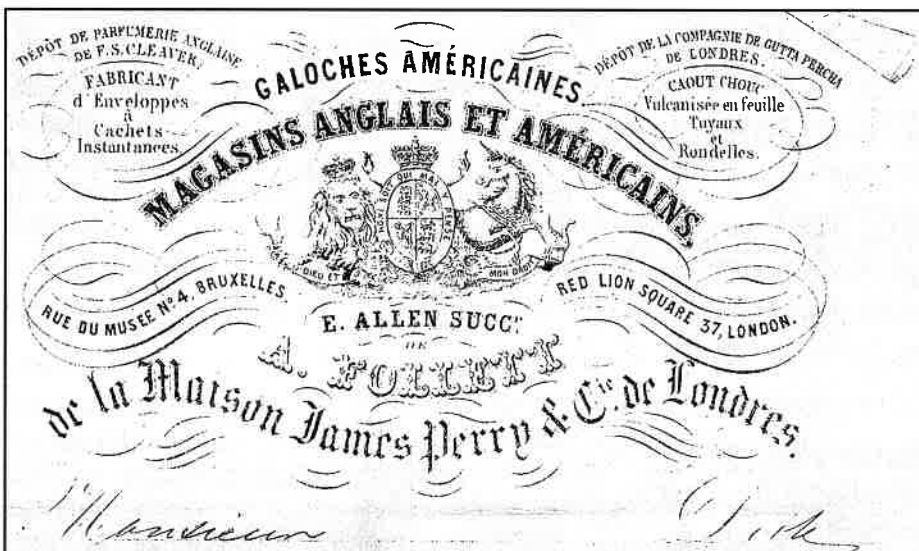
Het Oud Gekend Huis De Schamphelaere als handel in rubberartikelen ook op de bres voor de contraceptie van generaties Gentenaars? Het daar tot de sluiting van de winkel in de sixties (?) misschien meest verkochte rubberartikel voor de 'intieme hygiëne', blijkt bij oudere Gentenaars niet bekend. Iedereen kent 'Schamfelirre', maar niemand wil toegeven er ooit condoms te hebben gekocht, ook niet 'onder de toonbank'...

Vóór De Schamphelaeres in Gent hun imperium startten, bevoorraadde 'le beau monde' zich te Brussel, Parijs of zelfs Londen. Vermits waterdichte rubberkledij voornamelijk een Angelsaksische dada bleek te zijn, vestigden zich in alle grote steden filialen van deze bedrijven. Zo ook een zekere Allen, opvolger van Follett, 'de la Maison James Perry de Londres' in Brussel (onder). De gummidraad spinnerij, weverij van waterdichte stoffen en algemene rubber groothandel Bruylandt Christophe te Brussel, minstens actief sinds 1836, had zelfs onze Vilain XIII tot trouwe klant (boven).

(UG Fonds Vliegende Bladen, I C 22, divers)

Rubber kort

Natuurlijke rubber - 'caoutchouc' - werd voor het eerst als een fijn melksap of 'latex' uit onder andere de *Siphonia cahucu* (Zuid-Amerika), de *Urceota elastica* (Indonesië), de *Ficus religiosa* en de *Ficus Indica* gewonnen. De compacte, taaie en elastische massa of 'spekgom' onder druk uit de latex verkregen, is de basis voor rubber (1). Onder druk van walsen ontstane warmte maakt het

erin de natuurlijke grondstoffen rubber en guttapercha kunstmatig na te maken en de kwaliteit ervan te verbeteren (4). Maar slechts vanaf 1912-1913 kon het chemische industrieel worden aangemaakt na afzondering uit ruwe petroleum. Zowel Amerikaanse, Engelse als Duitse wetenschappers (hoofdzakelijk verbonden aan de Duitse Badische Anilin und Sodafabrik BASF), slaagden daar juist vóór het begin van de Eerste Wereldoorlog in. Hetzelfde gebeurde met de eveneens uit petroleum geïsoleerde Benzol en Fenol, zodat de weg naar de goedkope aanmaak van kunstrubber voor de oorlogsindustrie wijd open lag. Die evolutie werd echter vertraagd door het snel stijgend aanbod aan plantagerubber uit de koloniën (Duits Oost-Afrika, Oost-Azië, Brazilië), gekoppeld aan de ineenstorting van de prijzen. Dit feit, en de oorlogsomstandigheden, zorgden ervoor dat de massaproductie van kunstrubber moest worden uitgesteld tot het Interbellum. Het over aanbod

natuurrubber daarentegen scherpte de inventiviteit nog verder aan het toepassingsgebied van rubber te vergroten (5). Tests met rubberen straatbekleding bijvoorbeeld bleken toch nog te duur en kreeg hoogstens een toepassing in op- en doorritten. Vloerbekleding in gummi-mozaïek of tegels had al meer succes, vooral op schepen.

Nauwelijks één jaar later, in 1915, volgde een 'boom' in het aanbod van rubber producten: isoleer materiaal, golfballen, rubber schoenen en dito riemen, gasslangen, elastieken, waterdichte stoffen, ballon- en vliegtuigfolie, naadloze doorschijnende folie en producten (condooms en pessaria!), slangen voor de brouwerij, flesrubbertjes, dichtingsringen en -platen, motor- en machinepakkingen, asbestrubber producten, rubber sponsen, rubber in de scheepsbouw, rubberen fietsen autobanden en de herstelling daarvan ('vulkaniseren'), in de massa gekleurde hardrubber voor

allerhande toepassingen (als kunstgebit, chirurgische instrumenten, onderdelen voor irrigators) (6)... Aanbod waaraan de oorlogsindustrie niet vreemd is. Er is toen een grote vooruitgang geboekt bij de studie van de eigenschappen en de toegepaste chemie van natuurlijk en synthetisch rubber. En dit vooral dank zij de inzet van de vele tientallen internationale wetenschappers.

Caoutchouc in Gent.

De rubbernijverheid was te Gent, een industriestad waar ook de chemische nijverheid zijn plaats had, van in het begin niet onbekend. Verschillende bedrijven verwerkten bijvoorbeeld rubber en asbest (amiante) in geweven aandrijfriemen voor de industrie, een alternatief voor de traditionele lederen riemen.

Zo was in 1890 ook de Riemenfabriek van Sint-Amandsberg (Achterstraat) door Maes-Braeckman opgericht als 'persoonlijke onderneming' (vanaf 1908 tot NV

omgevormd) voor de verwerking van rubber en balata bij uit katoen en hennep geweven aandrijfriemen, voor ronde draad voor elastische weefsels, en zo meer.

De Wegwijzer van Gent vermeldt tussen 1895 en 1900 de bedrijven van De Schamphelaere-Goethals Edmond op de Citadellaan (fabriek uitgevende op de Stropkaai), Sidders aan de Tichelrei, en *Sion* op de Lousbergskaai. In 1905 telde Gent nog 5 'Caoutchouc en Guttapercha' - fabrikanten, wat niet zo weinig is: - de *Colonial Rubber* NV van Edmond De Schamphelaere (Stropkaai) - er werden onder andere fietsbanden van het merk 'Colonial' gefabriceerd voor de opkomende wielersport... - de firma Pol De Schamphelaere, met winkels in de Veldstraat en de Posthoornstraat binnen Gent, in de Rue du Pont te Tournai, en een fabriek te Gentbrugge-Bassijnwijk (waarvan de gebouwen onlangs zijn gesloopt...) - Weduwe Jules

Reclame strooibiljet van Pol De Schampheleere toen de winkel zich nog op de hoek van het Serpentstraatje bevond en de fabriek in het ouderlijk huis in de Onderstraat, nadat hij in 1863 met de dochter van een andere rubberfabrikant/handelaar, Sidders, was gehuwd (links). Vooraleer hij zijn bekende zaak in de Veldstraat zou openen, baatte Pol nog een tijdlang de winkel in de Donkersteeg van zijn tante, weduwe Van den Abeele, uit (rechts).

(UG Fonds Vliegende Bladen, I C 22, divers)

GROS & DEMI-GROS en zooplou DETAIL.

Gutta Percha & Caoutchouc

MAISON SPÉCIALE

Pol DE SCHAMPHELAERE & Cie

BUREAU ET MAGASINS
Rue du Serpent N° 1
GAND.

FABRIQUE
Rue Basse - N° 21
GAND.

BREVETÉS

ARTICLES ALLEMANDS, ANGLAIS, FRANÇAIS ET BELGES.

Nous avons l'honneur de grouper nos articles, de nature si diverse, d'après leur destination, dans les 16 catégories suivantes :

I. Art. p ^r l'Agriculture.	VI. Habits Imperméables.	XI. Jouets d'Enfant.
II. id. de la Chaussure.	VII. Art. p ^r la Filature de l'lin.	XII. Mercerie.
III. id. de Chimie, etc.	VIII. Fournitures de Bureau.	XIII. Peignes.
IV. id. Chirurgie.	IX. Art. p ^r Fumeurs.	XIV. Quincaillerie (Divers.)
V. id. de l'empl. Domest.	X. id. d'Industrie.	XV. Art. de Pâtisserie.
	XVI. Vêtements Imperméables.	

Les articles de chaque catégorie sont repris dans un prix-courant spécial. Les prix-courants et échantillons seront envoyés franco sur demande affranchie.

On se prie de bien indiquer le quel genre d'article on désire le plus.

IMPORTATION FABRICATION EXPORTATION.

Lechat & Co, uitvinder van de 'rode' rubberen aandrijfriem (met asbest), in 1877 gesticht op het adres Fiévéstraat 22, met nadien fabrieken in Lille in 1887, in Parijs in 1888, en in Moskou in 1900. Dit concern werd in 1907 omgevormd tot J. Laroche-Lechat, respectievelijk NV Fabrique Russe des

Courroies Lechat. In 1913 is te Gent een volledig nieuwe weverij en rubberfabriek opgericht, waarvan de gebouwen nog bestaan langs de Edward Pynaertkaai. Anno 1926 werd de firma een NV. In 1969 verwierf het Nederlandse rubberbedrijf Vredestein Laroche-Lechat en verkocht

het in 1972 door aan B. F. Goodrich, die het twee jaar later omvormde tot de rubberfabriek SAIAG-Gent, waar onder andere transportbanden worden ge vulkaniseerd (7). - Debeer (Brugsesteenweg) - Weduwe Vandenaabeele-De Schampheleere (Donkersteeg).

Pol Schampfelirre...

De winkels van De Schampheleere waren tot in de jaren 1950 - 1960 ook 'berucht' als leverancier van 'rubberen voorbehoedsmiddelen', waaronder condooms. Overigens het enige rubberproduct dat spijs zijn evidente grote omzet in een

V^o Van den Abeele-De Schampheleere
RUE DU PARADIS (DONKERSTEEG) 8, GAND.

Grand Rabais sur tous les Articles d'hiver.
IMPERMÉABLES POUR DAMES A FR. 7,50.
Imperméables pour Hommes, Fillettes et Garçons.

VÊTEMENTS IMPERMÉABLES

pour Hommes, Dames & Enfants

Arns Wereld Linnen
ander concurrentie

voor Heren, Dames & Kinderen

RUE DU PARADIS, 8

On y trouve aussi les articles suivants : Btoffes imperméables pour draps de lits. Tabliers de nourrices depuis fr. 3,50. Cols, Manchettes, Devants de chemises, Plastrons de caoutchouc. Sacs pour écoliers depuis fr. 1,25. Toile cirée pour tables. Caoutchouc pour l'industrie. Verres pour niveau d'eau de toutes longueurs. Rondelles pour bouchons mécaniques. Articles de Chirurgie, ainsi que Bas pour varices, injecteurs pour Dames à fr. 2,50. Sondes, Coussins à air, Sac à glace, etc., etc. Carton bitumé à fr. 0,30 le mètre. Galoches pour Hommes, pour Dames et Enfants, depuis fr. 2,50. Guêtres. Bourrelets pour portes et fenêtres. Bâches et couvertures pour chevaux, etc. etc. En général tous les articles qui se font en caoutchouc.

VÉLOCIPÈDES.
On se charge aussi de la réparation et la transformation des bandes.
Toutes les réparations des vêtements achetés à la maison seront réparés gratuitement.
GAND. - RUE DU PARADIS, 8 - GAND.
On reprend aussi les vieux imperméables en achetant un nouveau.
GROS & DEMI-GROS.

Gand, imprimerie F. & R. Huyck, frères, rue St-Georges, 41.

garnizoen- en universiteitsstad als Gent in geen enkele catalogus van firma stond opgenomen. Tenzij één enkele maal héél discreet als ‘articles d’hommes et de femme’, maar dat volgens insiders wel ‘onder de toonbank’ te koop was. Enkel als dusdanig zijn zij nog in de herinnering van oudere Gentenaars gegrift. Welke puber heeft er niet vluchtig met klamme handen in de ‘étalage’ van Schamfelirre geloerd om een glimp op te vangen van die ‘geheimzinnige dingen’ waarover toen iedereen fluisterde... Of is dit onder te brengen bij de ‘urban legends’?

Was het kort voor de tweede wereldoorlog overbrengen van de winkel, van de sjeke Veldstraat naar de Bennesteeg (deel tussen Veldstraat en Sint-Niklaasstraat), na de dood van de laatste rechtstreekse telg van de dynastie De Schamphelaere, enkel een gevolg daarvan? Bennesteeg, Sint-Niklaasstraat, het nabijgelegen Schuurkensstraatje en de Nodenaysteeg stonden tot na de Tweede

Wereldoorlog immers bekend als ‘rosse buurt’. (8).

Is het zo dat de Gentse ‘caoutchouc’ - fabrieken van de familie De Schamphelaere teruggaan tot 1849, zoals hun reclame verkondigt? Grootvader Donatus De Schamphelaere startte tussen 1847 en 1855 in elk geval als ‘fabrikant de pianos’ een bedrijf in de Onderstraat (9). Donat zag blijkbaar toekomst in de productie van de toen gloednieuwe kunststoffen, vermits hij volgens de volkstelling 1867-1880 als ‘fabrikant van guttapercha’ de overstap waagde. Geboren te Vurste op 10 mei 1809 (of 1810?), gehuwd met Piens Marie (°Vurste 1814), hield hij winkel in het Serpentstraatje (‘Zaadstege’). In die blijkbaar moeilijke jaren stierven twee van zijn vijf kinderen, Anaïse (°Gent 1847, + 1867) en Stephanie (°Gent 1848, +1870) aan ‘uittering’. Zelf overleed hij in 1869 ook aan de gevolgen van deze slepende ziekte (10). Blevten over, zijn dochters Georgine Marie (°Gent 1843) en Prudence (°Gent

1845) en de oudste zoon, Polydore (°Gent 14 maart 1839). Deze laatste zou de zaak verder zetten na zijn huwelijk in 1863 met Sidders Pauline (°Gent 1844), vermoedelijk de dochter van een ander rubber handelaar-fabrikant, gevestigd op de Tichelrei (11). Als ‘winkelier-koophandelaar’ kon Polydore zes kinderen opvoeden: Alice Valentine (°Gent 27 mei 1863), Edmond (°Gent 20 november 1864), Oswald Georges (°Gent 18 mei 1866), Anaïs (°Gent 4 september 1867), Emina Ludovica Maria (°Gent 2 september 1869) en Bertha Georgina (°Gent 24 oktober 1870). Een zuster van Donat, De Schamphelaere Adelaïde (°Vurste 1816, weduwe van Poriau Cleophas) en hertrouwd met een der broers (?) Van den Abeele, zette als ‘winkelierster’ tijdelijk de handel van haar man in de Donkersteeg verder (12). Ze liet deze tenslotte, opnieuw weduwe geworden, over aan haar familie. De vraag blijft open of Donat, en nadien

Pol, niet door het huwelijk van zuster respectievelijk tante Adelaïde met één der broeders Van den Abeele, al voordien aangezet waren om zelf in de ‘branche’ te gaan. De gebroeders Van den Abeele’s baatten immers in de Hoorstraat in het derde kwart van de vorige eeuw een bloeiende groothandel in rubberartikelen uit.

Pol De Schamphelaere zou in elk geval de zaak in de Donkersteeg een tijdlang overnemen. Maar de volkstelling van k1867-1880 leert ons nog dat ‘De Schamphelaere Polydore en huisgezin’, én de zaak - blijkbaar toch in goeden doen - in 1871 verhuizen naar de deftige Veldstraat, op nummer 19 (13). Deze ‘grand bazar’ - je kon er nagenoeg alles kopen wat rubber als grondstof had - was gevestigd in een groot neoclassicistisch herenhuis. Het zag in 1885 aan de overzijde van de straat de monumentale hoofdingang van een ander bekend Gents warenhuis op zijn ingang ‘axeren’: die van Dutry-Colson. Dit laatste vormde een

KAUTSCHUK, GUTTA-PERCHA, ASBEST

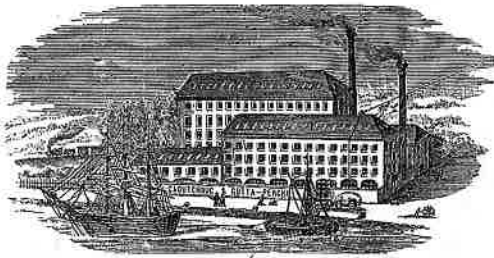
OGH

ANDRA LIKARTADE ARTIKLAR

AF

POL. DE SCHAMPHELAERE

GENT (Belgium).

Fabrik i Gendbrugge-lez-Gent¹

PRISKURANT N° XI — INDUSTRI.

JANUARI

1891

Kontor och Magasiner : Veldstraat, 19, Gent
Filiäl : rue du Pont, 10, Tournai, Belgique

waardige overbuur, een vroeg ontwerp in Italiaanse neorenaissancestijl van de latere gekende art nouveau architect Octaaf Van Rysselberghe.

De winkel der Van den Abeele's in de Hoornstraat erfde Pol eveneens: daar werden de rubberen sportartikelen aan de man of vrouw gebracht.

Stilaan kregen De Schampheelaere's het monopolie over de rubbernijverheid binnen Gent. Nog vóór het einde van

de 19e eeuw ontving de Gentse Rubber-, Guttapercha en asbestfabriek 4 bronzen medailles, 6 zilveren medailles, 14 gouden medailles, 8 erediploma's, 5 'grote prijzen', 1 erekruis en 7 uitvinders- en verbeteringsbrevetten (14).

Polydore's echtgenote Pauline overleed echter op 13 mei 1886. En als tweede werkkraft voor de firma verliet Edmond, voorheen 'magazijnier' bij zijn vader, het ouderlijk

12me édition 1896

MANUFACTURE GANTOISE
DE
CAOUTCHOUC GUTTA-PERCHA AMIANTE
ET ARTICLES SIMILAIRES
DE
POL. DE SCHAMPHELAERE
G A N D (Belgique)

USINE A VAPEUR : GENTBRUGGE-LEZ-GAND

PRIX-COURANT N° 11
INDUSTRIE

BUREAUX & MAGASINS
RUE DES CHAMPS 10
GAND

SUCCURSALE
RUE DE PONT 10
TOURNAI

ADRESSE TÉLÉGRAPHIQUE : POL DE SCHAMPHELAERE GAND
TÉLÉPHONE : Gand n° 579
Gentbrugge n° 881

huis om zich zelfstandig als 'fabrikant' te installeren. Hij ging in juli 1888, vijf maand na zijn huwelijk met Goethals Elvire Coleta Henriette Adelaïde (°Eeklo 2 september 1864), in de Lamstraat 19 wonen(15).

Polydore ('Pol') De Schampheelaere, die zich ondertussen heeft geprofileerd tot 'meester - caoutchouc fabrikant' en 'handelaar in caoutchouc en guttapercha', kreeg in juni 1897 een nieuwe tegenslag te

verwerken. Zijn jongste zoon Oswald Joris, huwde met de Nederlandse Bruyn Hendrica Joanna (°Rotterdam 4 augustus 1875) en ging weg uit de zaak (16). Vijf jaar na het huwelijk van zijn dochter Bertha Georgina met een neef, fabrikant (?) Jules Sidders, die naar Charleroi uitweek (17). Gelukkig bleef er de hulp van inwonende winkeljuffers en dienstmeiden. Net als voor Edmond het geval was, was Oswald's betrekken

Drie kافتen van catalogi uitgegeven door Pol De Schamphelaere: een exemplaar uit 1891 bestemd voor de Scandinavische (!) markt met de voorstelling van de fabriek in de Pontstraat te Gentbrugge, een catalogus uit 1896 bestemd voor de industrie met een ander gezicht op de fabriek te Gentbrugge, en een catalogus anno 1900 met afbeelding van de winkel in de Veldstraat. Wel moet gezegd dat industriëlen meestal om publicitaire redenen hun bedrijven perspectivisch groter voorstelden dan in werkelijkheid. Zowel Pol De Schamphelaere voor zijn fabriek als zoon Edmond voor deze aan de Stropkaai, bezondigden zich daaraan.

(UG Fonds Vliegende Bladen, I C 22, divers)

van een woning op de 'sjeke' Parklaan een graadmeter van de rijkdom der familie (18).

Weduwnaar Pol De Schamphelaere, alleen achtergebleven met zijn dochter Alice Valentine, 'koophandelaarster in artikelen in caoutchouc', zou overlijden op 8 januari 1904 (18). Op het hoogtepunt van het bedrijf was zowat de voltallige Gentse industrie en een niet onbelangrijk deel der andere Oost- en

West-Vlaamse nijveraars, klant bij De Schamphelaere. Het was zoon Oswald, 'koophandelaar in caoutchouc', die in maart van hetzelfde jaar de fabriek en winkel overnam (18). Het gezin bleef nog een tijdje op Parklaan 20 wonen. De daaropvolgende jaren kenden hun rustig beloop. Achtereenvolgens werden Oswald Johan (°Gent 19 mei 1898) en Elsa Bertha (°Gent 29 november 1909) geboren (18). Hulp kreeg de familie

zoals gebruikelijk van inwonende winkeljuffers en dienstmeiden.

Edmond De Schamphelaere had ondertussen als 'nijveraar in guttapercha' ook niet slecht geboerd. Nauwelijks een jaar na de geboorte van zijn dochter Pauline Alice Marie (°Gent of Eeklo 15 augustus 1890) verhuisde hij met zijn gezin naar Citadellaan 98, vlakbij de nieuwe fabriek die hij op de Stropkaai liet oprichten (19).

Het werd het geboortehuis van Robertus Nestor Adelaïdis (°Gent 10 februari 1892) (19). Dit deftige adres werd in november 1898 ingeruild voor een nog indrukwekkender burgerhuis op de hoek van de 'Dierentuinaan' (de huidige Franklin Rooseveltlaan) en de Dwarsstraat. Mét de obligatoire inwonende meiden (20). Pauline huwde in december 1910 een zekere Beernaerts (een industrieel?) en

ging naar de Tweebruggenstraat wonen (21).

Edmond trok zich als 'beheerder' blijkbaar stilaan uit de zaken terug om wat te gaan rentenieren met de winsten van zijn ondertussen tot NV omgevormd bedrijf. Zijn echtgenote overleed te Gent in juli 1923 (22). Nauwelijks drie (3!) maand later hertrouwde hij met De Graeve Marie Adelaïde (°Sint-Amandsberg 19 juli 1877) nadat zoon Robert zich in september 1923 als 'handelsagent' te Merelbeke, Conversatieweg 4 vestigde (22).

Edmond overleefde zijn eerste echtgenote echter niet lang. Hij stierf op 2 november 1926 (22).

Oswald gaat het door de verwickelingen van de Eerste Wereldoorlog niet veel beter. Van de winkel in de Veldstraat keerde hij terug naar de Parklaan, op nummer 17. Maar bij de inval van de Duitse troepen vluchtten Oswald en zijn echtgenote naar Nederland, hun zaak achterlatend. Slechts in januari 1919 zullen zij terugkeren naar Gent (23). Zoon Oswald junior en dochter Bertha

verlieten het ouderlijk huis respectievelijk in augustus 1926 en in mei 1930, voor Steenweg Oost 9 en 9bis te Sint-Denijs Westrem (24).

Als 'handelaar in caoutchouc' zou Oswald zijn broer meer dan 10 jaar overleven.

Hij overleed te Gent op 7 september 1937, twee jaar na zijn echtgenote (+ Gent 16 februari 1935) (25).

De glorie van de dynastie der De Schamphelaere's was voorbij.

De befaamde winkel in de Veldstraat werd verlaten voor een minder belangrijke locatie in de

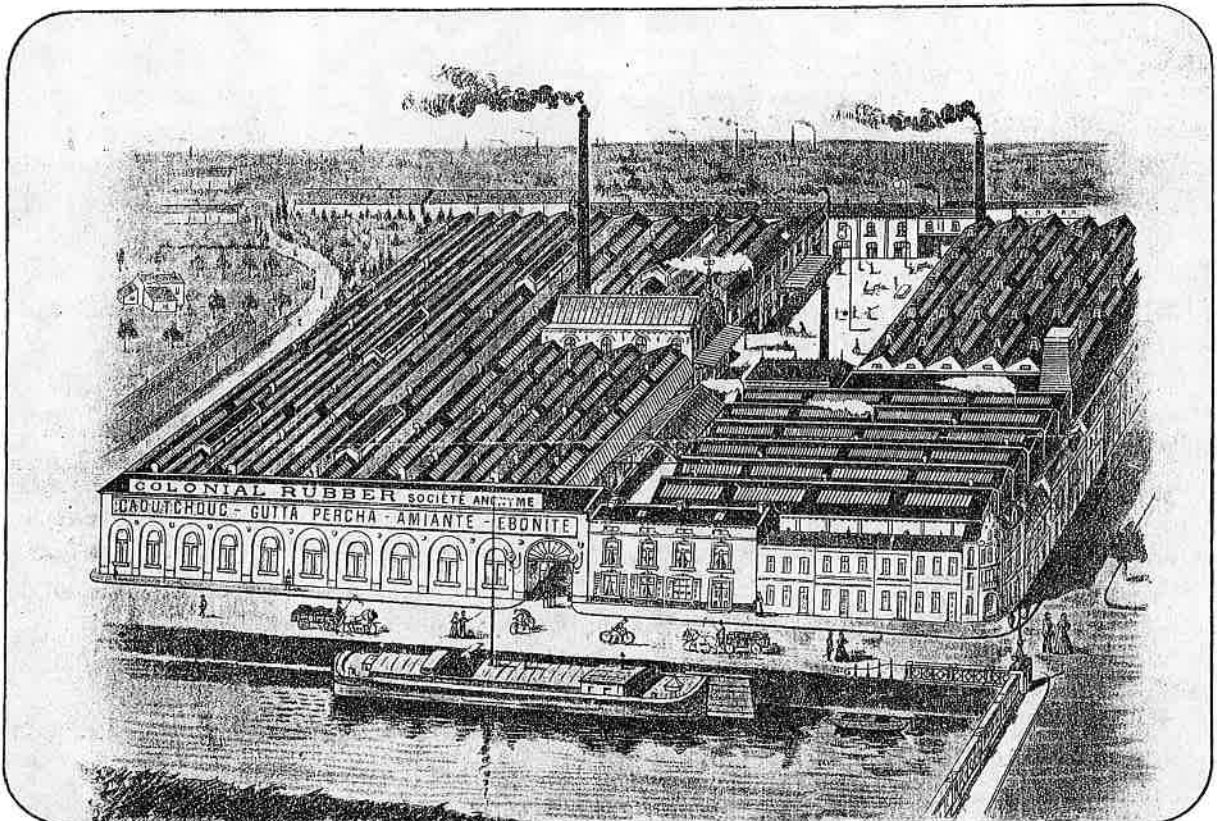
Bennesteeg.

De 'babyboomers' na de Tweede Wereldoorlog hebben, in hun jeugd jaren, enkel de 'afgang' van de zaak meegemaakt. En niemand kan zich herinneren wanneer juist de winkel is opgedoekt...

VOETNOTEN

* 'capote anglaise' = 'kapotjas, lange mantel' (confer Wolters')

De benaming van de modieuze waterdichte lange mantels en overgooiers in gerubberd weefsel, in Engeland uitgevonden en bij

Pol De Schamphelaere verkocht, werd overdrachtelijk in de volksmond ook gebruikt om een ander typisch rubberartikel aan te duiden, namelijk het 'kapotje, preservatief, condoom' (confer Van Dale), om 'het' maar niet bij naam te moeten noemen... Het veralgemeend gebruik van deze 'bedekte term' heeft ertoe geleid dat het van secundaire betekenis naar synoniem evolueerde, om tenslotte de oorspronkelijke betekenis volledig te verdringen.

(1) MOREL, J. Dr., *Handboek der organische scheikunde*, Nijverheidsschool Gent, Uitgeverij Hoste Gent, 1873.

(2) Deze 'Pickle'-walsen waren een uitvinding van de Engelsman Thomas Hancock (circa 1820).

(3) Het vulkaniseren is een uitvinding in 1839 toegeschreven aan de Amerikaan Charles Goodyear: rubber werd er elastischer door.

(4) HOLT, A. Dr., *Neuere Arbeiten auf dem Kautschukgebiet*, in: *Zeitschrift fuer angewandte Chemie*, 27ste

jaargang, 17 maart 1914, Leipzig.

(5) HILLEN, G. Dr., *Arbeiten Uber Kautschuk und Guttapercha*, in: *Zeitschrift fuer angewandte Chemie*, 27ste jaargang, augustus 1914, Leipzig.

(6) HILLEN, G. Dr., *Arbeiten Uber Kautschuk und Guttapercha*, in: *Zeitschrift fuer angewandte Chemie*, 28ste jaargang, augustus 1915, Leipzig.

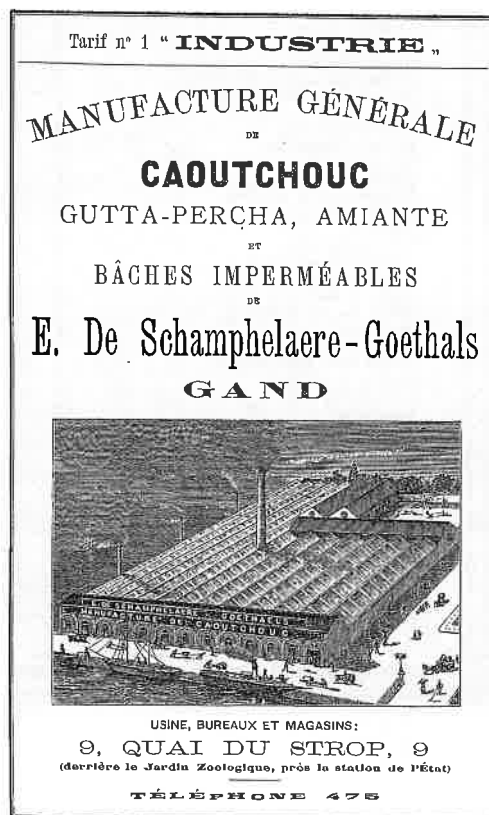
(7) naar oude bedrijfspcatalogi Laroche-Lechat en Saiag, verzameling MIAT.

(8) Tot in de keldercafé onder de

deftige tearoom Leonidas toe (naast Cinema Majestic) had de prostitutie vóór en tijdens de Eerste Wereldoorlog de buurt van de Veldstraat in haar greep. De Bennesteeg telde in het Interbellum niet minder dan 14 beruchte herbergen, 'ontuchthuizen' en daghotels, waar talrijke barmeiden, 'publieke vrouwen', 'geranten' en 'niet-professionelen' hun dagen en nachten sleten (ABG volkstelling 1911-1920 Bennesteeg). Zoals een politierapport uit 1918 over één der 'habituees'

Vogelvluchtperspectieven van de Colonial Rubber fabriek op het adres Stropkaai 8: de fabriek rond 1890, en anno 1906 met haar grootste uitbreiding, aansluitend aan de residentiële bebouwing van de Citadellaan. Toen specialiseerde het bedrijf zich in luchtbanden voor koetsen, auto's, 'motocyclettes' en fietsen. De veelkleurige art nouveau lithografie 'Colonial Banden - Steeds Overwinnaars' (in bijlage) illustreert het beoogde modern en competitief karakter...

(UG Fonds Vliegende Bladen, I C 22 & verzameling MIAT)

NOMENCLATURE GÉNÉRALE

DES ARTICLES EN

CAOUTCHOUC & GUTTA-PERCHA

DE LA MAISON

POL. DE SCHAMPHELAERE

USINE A VAPEUR
RUE DU PONTON, 66
Gentbrugge.

BUREAUX & MAGASINS
Rue des Champs, 19
GAND.

SUCCURSALE
RUE DE PONT, 10
Tournai.

A

Arrêts de portes.
Armes de bourrages.
Anneaux de parapluies.
Anneaux de dentition.
Anneaux de serviettes.
Anneaux pour chevaux.
Alèzes.
Accessoires pour biberons.
Amiante en toutes ses applications.
Anneaux protecteurs pour chevaux.
Arcs pour dessin.

B

Brosses à dents.
Brosses à ongles.
Brosses de toilette.
Brosses pour chiens.
Biberons divers.
Bouts de biberons.
Bouteilles de biberons.
Blagues à tabac.
Boîtes à allumettes.
Bas pour varices.
Bouts flexibles pour porte voix.
Bourrelets pour portes et fenêtres.
Bains de voyage.
Bonnets de bain.
Bottes de ville.
Bottes de chasse et de pêche.
Bottes pour rouissage de lin.
Bandelettes.
Bassins pour lits.
Bouts de béquilles.
Bayettes.
Bracelets.
Bouchons pour biberons.
Bouchons pour la chimie.
Bretelles.
Boutons de cols.
Boutons de manchettes.
Bouts de sein.
Balles et ballons à jouer.
Balles de prononciation.
Bandages.
Bonnets à glace.
Boules pour clyso-pompes.
Bandes de billard.
Billes de billard.
Bourrages.
Blaireaux.
Barillets pour Trams.
Bougies de chirurgie.
Blocs pour broyeurs de lin.
Bandes pour scies à ruban.
Bouteilles en Gutta Percha, pour acides.
Barils en Gutta Percha, pour acides.
Bâches imperméables.
Bouteils d'oreilles.
Broches.
Bassins de balance.
Bouchons automatiques.

Bagues.
Brides élastiques.
Baudruche pour Chapeliers.
Bottines.
Bonnes américaines.
Boucles de jarretières.
Boucles de ceintures.
Bouts de pipes.
Ballons aériens.
Bassins pour opérations chirurgicales.
Bébé.
Bandes pour scies américaines.
Boules de pompes.
Bicycles garnis de caoutchouc.
Baignoires.
Barquettes.
Bouées de sauvetage.
Boutons pour pianos.

C

Coussins à air.
Coussins pour chaises d'enfants.
Casquettes.
Coronets.
Câbles.
Custodes.
Crayons, avec gomme grattoir.
Catapultes.
Canules.
Courroies pour couvertures de voyages.
Clysoirs.
Couverture de voyage.
Cannes.
Cola.
Chausses-pieds.
Chaussures hygiéniques.
Coupes-papier.
Capsules pour bouteilles.
Chaufierettes en caoutchouc moulé.
Compte gouttes.
Cornplasters.
Cornets acoustiques.
Cuvettes pour photographes.
Courroies de transmission.
Chaussons de santé.
Courroies-guides, pour papeteries.
Clapets pour condenseurs.
Couvertures pour chevaux.
Caparaçons.
Capelines de cheval.
Cylindres durcis, pour photographie.
Carton bitumé, pour toitures.
Ceintures ventrières.
Ceintures ombilicales.
Ceintures abdominales.
Ceintures de natation.
Ceintures de sauvetage.
Couverts à salade.
Canards artificiels, pour la chasse.
Carnets pour photographes.
Cartes à jouer, Piquet et Wisht.

Courbes pour dessin.
Corde-Tuck.
Cuves pour acides.
Coton ciré.
Caoutchouc ridé, pour Filatures de lin.
Couvertures pour tables à peigner.
Colle Caoutchouc.
Colle Gutta-Percha.
Colle marine.
Ciment calorifuge.
Chainettes.
Coardes.
Cônes pour robinets.
Cordes en Caoutchouc.
Cordes en Gutta-Percha.
Caoutchouc à dissoudre.
Caoutchouc brut pour collections.
Cerceaux (garniture en G. P. au lieu de plomb).
Califats.
Crochets.
Cannettes en Gutta-Percha.
Cuillères.
Couvertes de billards.
Couvertes d'aros.
Cannes acoustiques.
Cravattes.

D

Doigtiers à coudre.
Doigtiers pour photographes.
Dés de béquilles.
Dessous de bras.
Dessous de robes.
Drap imperméable, pour malades.
Demie-bottines.
Développateurs de poitrine.
Devants de chemise.
Des à jouer.
Diadèmes.
Dissolution de Caoutchouc.
Dissolution de Gutta-Percha.
Disques pour électrofores.
Douches de voyage.
Dessous de verres.

E

Epingles pour cheveux.
Epingles pour chapeaux.
Emplâtres pour cors aux pieds.
Embouchures pour porte-voix.
Entonnoirs en Caoutchouc.
Entonnoirs en Gutta-Percha.
Engins pour gymnastique de chambre.
Etrilles.
Etuils à cigares.
Enemas.
Ebouite en batons et en feuilles.
Electrofores.
Essuie-rasoirs.
Eponges pour gants.
Encriers.
Etuils pour fusils.
Eponges pour bains.

F
 Feuilles en caoutchouc, pour l'industrie.
 Feuilles pour copie-de-lettres.
 Feuilles Gutta-Percha pour blessures.
 Footballs.
 Fers garnis pour chevaux.
 Ferme-portes.
 Fil électrique.
 Fil pour catapultes.
 Fleurs.
 Feuille anglaise.
 Formes pour fabrication de chapeaux.
 Flacons pour amoniacque.

G
 Galoches.
 Gants pour la photographie.
 Gants pour opérations chirurgicales.
 Garnitures de perches.
 Gymnases en caoutchouc.
 Gobelets.
 Glue marine.
 Gomme naturelle.
 Gomme grattoir.
 Gutta Percha pour les dents.
 Genouillères (pour varices).
 Guêtres (pour varices).
 Gardes lait.
 Gardes montres.
 Gardes boutons.
 Gardes linge.
 Garnitures de vélocipèdes.
 Garnitures de chaises (pour pensionnats et hôtels).
 Gutta Percha pour moulage.
 Gutta Percha pour dissoudre.
 Gutta Percha brut, pour collections.
 Gibecières.
 Garnitures de cerouils.
 Glas cleaners.
 Gourdes.
 Garnitures de roues pour voitures de malades.
 Garnitures pour voitures d'enfants.
 Garnitures de fers à cheval.

H
 Hydronettes.
 Hystrophores.

I
 Injecteurs.
 Irrigateurs.
 Isolateurs.
 Insufflateurs.

J
 Jambières pour varices.
 Jambières de chasse.
 Jarretières.
 Jarretelles.
 Jouets divers.
 Joints à vapeur.
 Jets divers.
 Joints Somzée (pour canalisation de gaz).
 Joints Lavril " " " "

L
 Lances pour arrosage.
 Lacts.
 Lactomètres.
 Langes.
 Liens élastiques.
 Linge américain.
 Lanières pour poser les glaces.

M
 Manchettes.
 Manchons pour tuyaux.
 Mesures de tailleurs.
 Martaux, pour bureaux de timbre.
 Masques pour inhalations.
 Matelas à air, pour voyage.
 Matelas à eau, pour malades.
 Médailleurs.
 Machines à capsuler.
 Manchons pour essieux.
 Mesures pour acides.
 Médailles.
 Mouches pour fleurets.
 Manches de parapluies.

N
 Nattes en caoutchouc.
 Nécessaires de voyage.

O
 Oreillers.
 Obturateurs.

P
 Paillasons.
 Porte-plumes.
 Patins pour voitures.
 Peignes de toilette.
 Peignes pour peintres.
 Pessaires.
 Pinçaux, pour marquer les colis.
 Plateaux de machines électriques.
 Plastrons hygiéniques.
 Plastrons de toilette.
 Pulvérisateurs.
 Pantouffles.
 Porte-cigares et cigarettes.
 Fines pour la photographie.
 Passants de bretelles.
 Pâte caoutchouc.
 Porte mousquetons.
 Paletots habillés.
 Paletots de cocher.
 Paletots huillés.
 Pantalons imperméables.
 Poires à injections.
 Poupées.
 Plaques pour fleuristes.
 Pompes en Gutta-Percha.
 Pompes en caoutchouc durci.
 Poches périodiques.
 Pipes.
 Para-crotte.
 Préserves éponges.
 Parures.
 Pélerines de chasse.
 Pipettes pour photographie.
 Porte fous.
 Promenettes.
 Porte-montres.
 Porte-caraffes.
 Picoopes.
 Poches pour moteurs à gaz.
 Poches pour décorer le pain d'épices.
 Pelle à poudre.
 Plumes.
 Plats de balance.

Q
 Queues de vaches.

R
 Respirateurs.
 Ressorts pour portes.
 Ressorts pour bottines.
 Ressorts pour machines à laver.
 Raclettes pour photographes.
 Rouleaux pour Filatures de lin.
 Robinets.
 Rubans de cartes.
 Rubans imbibés.
 Ressorts pour tissage.
 Rotules.
 Roues garnies, pour charrettes.
 Repousse-taquets.
 Ressorts pour métiers à la Jacquart.
 Rondelles pour bouchons mécaniques.
 Rideaux de voitures.
 Reoul pads.
 Rondelles pour roues de voitures.
 Régles pour dessin.

S
 Sacs à éponges.
 Scaphandres.
 Savon pour le linge américain.
 Sacs à eau chaude.
 Sacs à glace.
 Seringues à lavement.
 Sous-pieds.
 Sous-bras.
 Soufflets pour insectes.
 Seins artificiels.
 Sous-plats.

Seaux pour incendie.
 Seaux pour acide.
 Sacs de voyage.
 Semelles pour malteurs.
 Semelles hygiéniques.
 Semelles en feutre.
 Sacs pour écoliers.
 Souliers gymnastiques.
 Souliers en cuir végétal.
 Selles à air, pour vélocipèdes.
 Syphons.
 Sondes.
 Sudwesters.
 Savattes pour malades.
 Sifflets pour voiture.
 Sifflets pour porte voix.
 Suspensoirs.
 Steam-packing.
 Sous-tasses.
 Serre-bras.
 Seringues de jardin.
 Sucettes pour sucreries.
 Seaux à pression.
 Spéculums.
 Stéthoscopes.
 Spatules.

T
 Trousses de voyage.
 Toile cirée, jaune.
 Toile américaine.
 Toile caoutchoutée.
 Taffetas gommé.
 Tapis.
 Trousse-robres.
 Tampons pour chemins de fer.
 Toile cirée pour nappes.
 Tabliers de nourrices.
 Tabliers pour Filatures de lin.
 Tabliers pour Sucreries.
 Tabliers pour Papeteries.
 Tirelains.
 Tampons pour timbrer.
 Tuyaux en chanvre tanné.
 Tuyaux pour gaz.
 Tuyaux pour Brasseurs.
 Tuyaux d'arrosage.
 Tuyaux à spirale, pour aspiration.
 Tuyaux pour pompes à incendie.
 Tuyaux de drainage.
 Tuyaux de biberons.
 Tuyaux acoustiques.
 Tissus imperméables pour malades.
 Timbres de bureau.
 Trou d'hommes.
 Tissu élastique pour bandages.
 Tubes pour soufrier le vin.
 Toile à voile imperméable.
 Tabliers de voitures.
 Tabliers de brasseurs.
 Tricycles garnis de caoutchouc.
 Teeting pads.
 Timbales.
 Triangles pour dessin.
 Tournures.
 Touches de piano.

U
 Urinaux divers.

V
 Vêtements imperméables.
 Vessies à glace.
 Ventouses de chirurgie.
 Ventouses de photographie.
 Verres de niveau d'eau.
 Vaporisateurs.
 Vases de nuit.
 Vases de voyage.
 Vestes de chasse.
 Vestes de mineur.
 Vide-touries.
 Vessies à gaz.
 Vernis pour chaussures.
 Vernis pour métaux.
 Vernis pour toitures.
 Vessies à glace, pour les yeux.
 Verres indicateurs, pour brasseries.

P. S. Tous ces articles sont repris en 22 Prix-Courants divers, qu'on expédie franco aux intéressés qui en font la demande.

CONFECTION SUR MESURE. — RÉPARATION POUR LES CLIENTS.

Lijst met rubber en guttapercha artikelen verkocht door het warenhuis Pol De Schamphelaere rond 1900. De warenlijst telt vele honderden producten op basis van rubber, die voortdurend aangevuld werden... Kort vóór Pol De Schamphelaere's overlijden in 1904 zouden daar, de vooruitgang op de voet volgend, nog een groot aantal bijkomen: toebehoren en (lucht)banden voor 'vélocipèdes' en 'automobiles'... (vorige pagina's)

(UG Fonds Vliegende Bladen, I C 22, divers)

AFKORTINGEN:
ABG Archief
Bevolkingsdienst
Gent.

brandmerkt: 'Zij werkt niet, is daar gansche dagen in die herberg, loopt 's navonds uit met soldaten of burgers volgens het pas geeft'.

Zelfs de deftige sigarenwinkel Caron moest tot in de jaren 1960 delen in die slechte faam, met zijn zogezegd album vol callgirls onder de toonbank...

(9) ABG volkstelling 1847-1855: 1e wijk boek M f65, Onderstraat 27.

(10) ABG volkstelling 1867-1880: 1e wijk boek 20 f4879, Zaadsteeg 20.

(11) ABG volkstelling 1856-1866: 1e wijk boek 20 f217, Zaeistege 20.

(12) ABG volkstelling 1867-1880: 1W boek 19 f4475, Hemelrijkstraat 2.

(13) Dit na een kort verblijfsintermezzo in het winkelhuis 'genaamd L'agneau au Paradis', in de Donkersteeg ('Hemelrijkstraat').

ABG volkstelling 1867-1880: 1e wijk boek 19 f4475, Hemelrijkstraat 2 & UG Fonds Vliegende Blaadjes I C .

(14) Gent 1849, Dublin 1865, Pris 1867, Amsterdam 1869, Gent 1882, Amsterdam 1883, Antwerpen 1884, Oostende 1888, Brussel 1888, Antwerpen 1888, Paris 1889, Madrid 1890, Dunkerque 1891, Toulouse 1892, Chicago 1893, Antwerpen 1894, Amsterdam 1895, Brussel 1897, Sint Amandsberg 1899, Gent 1899. UG Fonds Vliegende Blaadjes I C 22 (6), 1900.

(15) ABG volkstelling 1881-1890: 1e wijk boek 8 f391, Veldstraat 19 ABG volkstelling 1891-1900: 5e wijk boek 18 f10, Lammerstraat 19.

(16) ABG volkstelling 1901-1910: 1e wijk boek 12 f15, Veldstraat 19.

(17) ABG volkstelling 1891-1900: 1e wijk boek 16 f34, Veldstraat 19.

(18) ABG volkstelling 1901-1910: 1e wijk boek 12 f1S, Veldstraat 19.

(19) ABG volkstelling 1891-1900: 5e wijk boek 18 f10, Citadellaan 98.

(20) ABG volkstelling 1891-1900: 5e hulpwijk boek 38 f132, Dwarsstraat 23

(21) ABG volkstelling 1901-1910: 5e wijk boek 6 f18, Dwarsstraat 23(25).

(22) ABG volkstelling 1911-1920: 4e wijk boek 12 f141, Dwarsstraat 25.

(23) ABG volkstelling 1911-1920: 1e wijk boek 34 f15, Veldstraat 19.

ABG volkstelling 1911-1920: 9e wijk boek 53 f45, Parklaan 17.

(24) ABG volkstelling 1921-1930: 9e wijk boek 46 f10, Parklaan 17(19).

(25) ABG volkstelling 1931-1947. 9e wijk boek 68 f58, Parklaan 19.